

Geográfus Hírlevél

8.

Következő hírzés 2008. március 1.
GH9. megjelenése 2008. március 15

Szeged, 2007. december 15.

Tudományos és oktatási események

Itthon

2007. december 17., **Recens Geomorfológiai Folyamatok**, Szeged
<http://www.geo.u-szeged.hu/hirek/konferencia.html>

2008. március 28-29., **IV. Kárpát-medencei Környezettudományi Konferencia**, Debrecen
Információ: Fazekas István ifazekas@delfin.unideb.hu

2008. május 16-17., **Kádár László születésének centenáriuma**, Debrecen
Információ: wagner@puma.unideb.hu, demetergg@gmail.com

2008. május 18-23., **15th International Congress of the ISCO, Soil and Water Conservation, Climate Change and Environmental Sensitivity**, Budapest
<http://www.isco2008.com/>

Külföldön

2007. december 21-23., **2nd Int. Conference on Health GIS 2007**, Bangkok, Tájféld
<http://www.e-geoinfo.net/>

2008. január 16-19., **4th European Symposium on Research in Architecture and Urban Design EURAU'08 - Cultural Landscape**, Madrid, Spanyolország
<http://www.eurau08.com/>

2008. január 21-24., **2nd International Conference on Cartography and GIS**, Borovec, Bulgária
<http://www.datamap-bg.com/conference2008/index.html>

2008. január 27-30., **GIS Ostrava 2008, 15 years in geoinformatics**, Osztrava, Csehország
<http://www.gis2008.com/Indexe.html>

2008. február 5-8., **Global Workshop Digital Soil Sensing & Mapping**, Sydney, Ausztrália
<http://www.digitalsoilmapping.org/2008/D>

2008. február 17-21., **3rd Solar Cities Congress**, Adelaide, Ausztrália

<http://www.solarcitiescongress.com.au/>

2008. február 20., **5. Sächsisches GIS-Forum des GDI-Sachsen**, Drezda, Németország

<http://www.gdi-sachsen.de/>

2008. március 4-8., **Washington International Renewable Energy Conference, WIREC 2008**, Amerikai Egyesült Államok

<http://www.wirec2008.gov/wps/portal/wirec2008>

2008. március 5-7., **3rd National Conference on Population, Health and Environment (PHE)**, Tagaytay City, Fülöp-szigetek

<http://www.phenetwork.ph/3rdphec/home.asp>

2008. március 9-12., **The Urbistic International Conference**, Hammamet, Tunézia

<http://www.urbistics-tunisia2008.org/Eng/Index.html>

2008. április 10-12., **Energy & Ethics: A Conference on Ethics and the Environment**, Knoxville, Egyesült Államok

http://isse.utk.edu/energy_and_responsibility/index.html

2008. április 15-19., **AAG Annual Meeting, Advancing Geography in Partnership with You. Boston**, Egyesült Államok

<http://aag.org/annualmeetings/2008/index.htm>

2008. április 21-25., **Conference on Transport Research Area (TRA)**, Ljubljana, Szlovénia

<http://www.tra2008.si/Default.aspx?tabid=79>

2008. május 5-7., **RISK ANALYSIS 2008, Sixth International Conference on Computer Simulation Risk Analysis and Hazard Mitigation**, Kefalónia, Görögország

<http://www.wessex.ac.uk/conferences/2008/risk08/>

2008. június 3-6., **ConSoil 2008**, Milano, Olaszország

<http://www.consoil.de/>

2008. június 6-8., **Transformations and Embodiments in Southeast Asian Geographies: Changing Environments, People and Cultural Groups, Institutions and Landscapes, SEAGA 2008**, Quezon City, Fülöp-szigetek

<http://www.hsse.nie.edu.sg/staff/changch/seaga/events.htm>

2008. június 9-11., **2nd European DHI Software Conference - Water Across Europe**, Split, Horvátország

<http://www.dhigroup.com/croatia2008.aspx>

2008. június 10-12., **GIS/SIT 2008 - Schweizer Forum für Geoinformation**, Zürich, Svájc

http://www.akm.ch/gis_sit2008/

2008. június 18-20., **IAHR International Groundwater Symposium, Flow and Transport in Heterogeneous Subsurface Formations: Theory, Modelling & Applications**, Isztambul, Törökország

<http://www.iahr-gw2008.net/web/index.asp>

2008. június 18-21., **Landscape Evolution & Geoarchaeology**, Porto Heli, Görögország

<http://www.geoarch2008.gr/>

2008. június 22-25., **Methodological Approaches in Geoarchaeology**, Porto Heli, Görögország

<http://www.geoarch2008.gr/>

2008. június 29-július 3., **9. International Conference on Permafrost**, Fairbanks, Alaszka, Egyesült Államok

<http://www.nicop.org/>

2008. július 2-5., **5th International Conference on Geographic Information Systems (ICGIS-2008)**, Isztambul, Törökország

<http://icgis2008.fatih.edu.tr/>

2008. július 7-11., **2008 IEEE International Geoscience and Remote Sensing Symposium**, Boston, Massachusetts, Egyesült Államok

<http://www.grss-ieee.org/igarss08.htm>

2008. július 7-11., **5th International Conference Developments in Economic Theory and Policy**, Bilbao, Spanyolország

<http://www.conferencedevelopments.com/>

2008. augusztus 12-15., **The 31st International Geographical Congress**, IGU, Tunisz, Tunézia
<http://www.agt.org.tn/>

2008. szeptember 1-5., **The Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape, LANDSCAPES, IDENTITIES AND DEVELOPMENT**, Lisszabon és Obidos, Portugália
<http://tercud.ulusofona.pt/PECSRL2008.htm>

2008. szeptember 8-11., **Tenth Int. Symposium High Mountain Remote Sensing Cartography**, Kathmandu, Nepal
<http://menris.icimod.net/news/showdetail.php?id=193>

2008. szeptember 16-25., **Regional Conference on Geomorphology Landslides, Floods and Global Environmental Change in Mountain Regions**, Brassó, Románia
<http://www.geomorph.org/sp/arch/RGC-Rom-08.pdf>

2008. szeptember 22-28., **3rd Mitteleuropäischer Geomorphologentag**, Salzburg, Ausztria
http://www.sbg.ac.at/Lothar_Schrott/

2008. szeptember 22-24., **GeoMod 2008, INTERNATIONAL GEOMODELLING CONFERENCE**, Firenze, Olaszország
<http://www.geomod2008.org/>

Települési környezet konferencia Debrecenben

2007. november 8-10. között „**Települési környezet**” címmel országos konferenciát rendeztünk Debrecenben, a nemrég újjáépített Kölcsey Konferenciaközpontban. A konferenciát szervező Tájvédelmi és Környezetföldrajzi Tanszék munkáját a Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék is támogatta.

A konferencián 94 szakember vett részt, elhangzott 12 plenáris, valamint a négy szekcióban további 43 előadás. Az egyes szekciók végén a 10 poszter kiállítóinak is alkalma volt 2-3 percben bemutatni munkája legfontosabb gondolatait.

A szervezők határozott törekvése ellenére a résztvevők 80%-a geográfus volt, s csak a fennmaradó egyötöd között volt tájépítész, közlekedésmérnök, építésmérnök, geológus, agrármérnök, közgazdász, szociológus, pszichológus. A hallgatóság körében azonban ott volt több debreceni városgazdálkodási, városfejlesztési, környezetvédelmi hivatal munkatársa, civil környezetvédelmi szervezet vagy ismert városvédő egyesület képviselője is.

Az előadók teljes körűen reprezentálták a hazai települési témakörben érdekelt felsőoktatási intézményeket; Szegedtől Szombathelyig, Miskolctól Pécsig, Soprontól Szarvasig.

A **plenáris előadások** sorát **Mészáros Rezső** akadémikus előadása nyitotta meg, aki az ún. információs társadalomról, **Vidor Ferenc** emeritus professzor pedig a környezet átfogó értelmezéséről szolt. **Kovács Zoltán** egyetemi tanár a városszerkezeti övezetek jellegzetes vonásairól beszélt, **Hajdú Zoltán** kutatóprofesszor pedig bemutatta a hazai politika és a településpolitikai kapcsolatának történelmi változásait. **Süli-Zakar István** egyetemi tanár a Jean Monnet intézet tevékenysége keretében folyó, a nagyváradi kollegákkal, **Georghe Maharával** és **Ambrus L. Attilával** közös kutatásukról – a nyári városi hőség mortalitásnövelő hatásáról – tartott előadást. **Csapó Tamás** egy országos kutatási program során nyert eredményeit ismertette a hazai vidéki nagyvárosok funkcionális szerkezetéről. **Körmendy Imre** az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium osztályvezetője a településrendezés aktuális környezetvédelmi vonatkozásairól tartott prezentációt, majd **Rakonczai János** beszélt a környezetvédelmi programok készítése során szerzett tapasztalatairól. Ezt a témakört nagyon szerencsésen egészítette ki **Gergely Erzsébet** (Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium) előadása a legaktuálisabb környezetpolitikai kérdésekről, európai uniós kitekintéssel.

Három plenáris előadásra a konferencia második napján került sor, ekkor **Tóth József** egyetemi tanár az urbanizálódás és a környezetgazdálkodás, **Dövényi Zoltán** osztályvezető, egyetemi tanár a víz településföldrajzi jelentőségéről beszélt, **Csorba Péter** egyetemi docens pedig a debreceni ún. városökológiai sétaút tervét ismertette.

A konferencia előadásait négy szekcióba soroltuk. Ezek

1. az Életminőség – Lakókörnyezet – Rekreáció szekció,
 - a Településökológia – Települési környezetminőség szekció,
 - a Településpolitikai – Településtervezés – Településfejlesztési szekció, végül a
 - Településgazdálkodási – Környezetgazdálkodási szekció.

A konferencián elhangzott előadások, poszterek teljes szerkesztett anyagát a szervezők CD formátumban megjelentetik.

A konferencia utolsó napján a szervezők egy **városökológiai sétaút** bejárására invitálták a résztvevőket. A Tájvédelmi Tanszék dolgozói a már Magyarországon is elterjedt tanösvények mintájára egy olyan útvonal kialakításán dolgoznak, amely bemutatná a városi beépítés tájalkotó tényezőkre gyakorolt hatását, ill. a városi környezet egyéb jelenségeit, mint pl. a zajszennyezést, a városszerkezet és a zöldfelületek fejlődését. A debreceni városökológiai sétaútnak 9+2 állomása lenne, a következő tematika szerint:

- **Táj, földrajzi fekvés:** A város területének eredeti természeti adottságai. Domborzati és talajhatár. Az egykori természetes táj növényzete. A természetes tájfejlődés folyamata.
- **Rendhagyó várostörténelem:** Az első települések, a négy falu összenövése. A város fejlődése a természeti környezet tükrében. Beépítéstípusok és utcahálózat.
- **Városklíma:** Debrecen levegőszennyezettsége. A városi csapadék, páratartalom és szélviszonyok alakulása, illetve a hősziget mint jellegzetes nagyvárosi jelenség.
- **Zaj- és fényszennyezés:** A város zajszintje és annak mérése. Zajtérkép. A városi zaj csökkentésének lehetőségei. A zaj- és fényszennyezés mentális hatásai.
- **Turizmus és műemlékvédelem:** Az épített örökség védelme. Városi turizmus, a rendezvények városkép-formáló hatása. Az idegenforgalmi helyek teherbíró képessége. A védett városi látkép lehetséges helyszínei; a legjobb fotópontok kijelölése.
- **Városi talajok:** A beépítés hatása a domborzatra. Városi talajok, kultúrrétegek. Városi régészet.

- **Ökológiai szempontok a városfejlesztésben:** Vízháztartás, vízhiány. A városfejlesztés tendenciái, a debreceni lehetőségek egy élhetőbb városért.
 - **A városi élővilág:** Várostartó növényzet, alkalmazkodó állatvilág.
 - **A városökológia:** A sétaut fő mondanivalója, célja, funkciói.
- 1/a. A sétaut fakultatívan választható útvonalán mutatja be a debreceni **CIVAQUA Tervet**, amely a Nagyerdő vízellátási problémáit hivatott megoldani.
- 1/b. A Botanikus kert miliójébe ágyazva ismerteti a **városi zöldfelületekkel** kapcsolatos tudnivalókat.

A városökológiai sétaut végén a Polgármesteri Hivatalban találkoztunk **Kováts Ákos** városi főépítésszel, aki remekül illusztrált előadást tartott a városban mértéktelenül elszaporodott reklámfelületek városképet romboló hatásáról. A jelenséget radikálisan visszaszorítani kívánó törekvésével mindenki egyetértett.

Nagy sikert aratott, sokan választották a konferencia fakultatív programját is, amely az év legizgalmasabb debreceni kiállítására, „Az igazi da Vinci” megtekintésére invitált. A reneszánsz univerzális művész-tudósának világsikert aratott különleges összeállítású életműve valódi szellemi támpontot nyújtott mindannyiunknak, akik gyakran érezzük aggasztónak szakterületünk korlátozott társadalmi hatását, de szerencsére ugyanilyen sűrűn szárnyalunk a tudomány lélekemelő magasságaiba is...

Csorba Péter – Bodnár Réka Kata

Elhunyt Kéri Menyhért, az MFT tiszteleti tagja

Kéri Menyhért Kecskeméten született 1914. november 4-én. A szülővárosában befejezett iskolai tanulmányok után 1933-tól a Debreceni Tudományegyetemen tanult természetrajz-földrajz szakon. Klimatológiával 1935-ben kezdett foglalkozni, amikor Berényi Dénes professzor maga mellé vette gyakornoknak a Meteorológiai Tanszékre. 1938-ban tanári képesítést szerzett, és előbb a kecskeméti Seiler Internátus, majd a Kecskeméti Református Leánygimnázium tanára lett. Emellett 1939-től – az akkori elnevezés szerint – „ideiglenes kísérletügyi kisegítő szakmunkaerőként” dolgozott az Országos Meteorológiai és Földmágnességi Intézetben (OMFI). Kutatási eredményei alapján 1940-ben bölcsészdoktorrá avatták Debrecenben. Disszertációjának címe: *Szárazság számok Magyarországon*. Ez volt hazánkban az első indexklimatológiai munka. 1942-től 1976-os nyugdíjazásáig az OMFI (ill. utódszervezetei: az Országos Meteorológiai Intézet és az Országos Meteorológiai Szolgálat) munkatársa volt, közben többször is katonai szolgálatot teljesített a huszároknál. Vezetője volt – többek között – a csapadékmérő, az éghajlati tájékoztató és a biometeorológiai osztályoknak. 1961-ben lett a földrajztudomány kandidátusa „*A hó Magyarországon*” című disszertációja alapján. Tudományos értekezései, szakmai tanulmányai az *Időjárásban* jelentek meg legnagyobb számban. Tagja volt az *Európai Klímaatlasz* nemzetközi szerkesztőbizottságának. A kiadványért – Kakas Józseffel és Péczely Györggyel megosztva – 1971-ben elnyerte a Magyar Meteorológiai Társaság (MMT) *Szakirodalmi Nívódíját*. Ugyancsak nívódíjat kapott a Hajósy Ferencsel és Kakas Józseffel közösen készített *A csapadék havi és évi összegei Magyarországon a mérések kezdetétől 1970-ig* című munkája. 1975-ben MTESZ-díjat kapott. Az MMT 1959-ben *Steiner Lajos Emlékéremmel* tüntette ki. 1974-től az MMT társelnöke, 1982-től tiszteleti tagja, a szakmai rendezvényeknek haláláig aktív résztvevője volt. 1953-tól tagja volt a *Magyar Földrajzi Társaságnak*, ahol több éven keresztül a *Választmány* tagjaként tevékenykedett. Tiszteleti taggá választották. (Forrás: Simon Antal: Magyarországi meteorológusok életrajzi lexikona, OMSZ, Budapest, 2004)

Dr. Kéri Menyhért földi maradványait 2007. május 29-én a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra a Református Egyház szertartása szerint.

Gyuró György főtitkár, MMT

Hajóvontág találkozása tilos

Tövissi József, 2006: Az Olt folyó a Kárpát-medencében. 123 old., Kolozsvár, Erdélyi Múzeum-egyesület

A könyvre pillantva a vízjelentésnél gyakran elhangzó szöveg - hajóvontág találkozása tilos – ugrott be. Igaz Tövissi József tanár úr kutatása témáját nem az Islazig tartó 615 km hosszú folyószakasz, hanem csak az Olt felső, erdélyi szakasza képezi. „Felső-Olnak számítjuk a folyó forrásvidékétől a Vöröstoronyi-szorosig terjedő mintegy 385 km hosszú szakaszát és a mintegy 13 500 km² nagyságú vízgyűjtő területét, amely egy jellegzetes kárpátközi táj” – olvashatjuk az első oldalakon.

Jelen tanulmány azzal a céllal készült, „hogyan adatbázist nyújtson az erdélyi Olt mente környezetvédelmi és vidékfejlesztési terveihez, az esetleges pályázati munkák elkészítéséhez. A részletes tájleírás és a térség felszínalaktani, vízrajzi és szerkezetfelépítési adatainak ismerete feltétlenül szükséges a vidék jövőjét megtervező szakemberek számára” – írja a szerző közvetlenül a belső borító második oldalán, mindegy dedikációként.

Ha kézbe vesszük, és kinyitjuk a könyvet, a belső borítón, a *Tájjöldrajzi, tájgazdálkodási, környezetvédelmi és vidékfejlesztési értékelés* alcím hívja magára az olvasó figyelmét. A kötet szimmetrikusan két részre tagolódik: a 61 oldalnyi terjedelmű leíró jellegű szöveget hasonló hosszúságú – táblákat, fényképeket és az irodalomjegyzéket tartalmazó – rész követi.

A szerző az Olt név eredetével indít, majd a folyó erdélyi részének szerkezeti és domborzati egységeit mutatja be, amit az Olt-völgy genezisének és alakulásának taglalását tartalmazó fejezet követ. A továbbiakban megismerkedhetünk a folyó teraszaival és hegyláb felszíneivel, a formakincs által befolyásolt éghajlati sajátosságokkal, a vízgyűjtő hidrogeográfiájával, főbb altalajkincseivel, a turisztikai attrakciót jelentő fürdőkkel és üdülőhelyekkel. A szöveges rész *A térség környezetvédelmi és vidékfejlesztési adottságai és lehetőségei* címet viselő fejezettel zárul.

A könyv végén meglehetősen változatos bibliográfia található. Ezzel kapcsolatban feltétlenül megemlíthető, hogy a „legújabb” hivatkozások egy vidékfejlesztéssel foglalkozó, egyetemi jegyzet kivételével a hatvanas-hetvenes években származnak. Az utóbbi két évtized szakirodalmát nem szerepel a listán, pedig születtek komoly összefoglaló tanulmányok

– gondolok például a Csontos László, Nemerkenyi Antal, Ádám László vagy Karátson Dávid neve által fémjelzett magyarul megjelent publikációkra.

A kötet megjelenése üdvözlendő, hiszen egy hosszú tudományos kutatás lezárulásának aktusa: ez az opus gyakorlatilag a szerző 1977-ben leadott és megvédett doktori disszertációjának magyar nyelvű változata. Annak ellenére, hogy az idő nem a hagyományos, humboldti értelemben vett leíró geográfia művelőinek kedvez - a GPS-es, PDA-s, Google Earth-ös XXI. században a pontos távolsági, térbeli kiterjedési adatok egy természettudományos munkának elengedhetetlenül alfája és omegája –, jelen kötet jelentősége abban áll, hogy egyetlen helyen tartalmazza az Olt felső folyására vonatkozó földrajzi, geomorfológiai adatokat. Ugyanakkor példát mutathat a fiatal geográfus generációknak, hogy az igazi kutató az általa tanulmányozott területnek minden tényérnyi részét ismeri, és azt tízszer, százszor bejárja.

A könyv példája annak is, hogy egy a geográfiához kismértékben értő szerkesztő (ebben az esetben felelősi jelzővel ellátva), akit korrektori erényei csak az állítmány és az alany mondatban való helyes elhelyezésében segítenek, nem képes megküzdeni a szakmai kihívásokkal és a tudomány haladásával. Csak két példa: a geológiai korok beosztásának terminológiáját mintha villával dobták volna, még véletlenül sem jelenik meg az 1989-es INQA konferencián elfogadott idő-időszak-kor-korszak algoritmus; a sugárzás mértékegysége a könyvben még mindig a több mint másfél évtizede már nem használt Kcal/cm². A képek pedig lehetnének aktuálisabbak és kontrasztosabbak is. Ezek a hibák kellemetlenek, de nem csökkentik a szerző érdemét, akinek műve minden szakértő és utazó könyvtárában helyet kaphat.

Géczi Róbert

A geográfus (hallgatók) előnyei és hátrányai

- Előnyök
 - Magas szintű *helyismeret*
 - *Komplex* látásmód (természet-társadalom, lokális-globális)
 - Erős *térinformatikai* érdeklődés
- Hátrányok
 - *Induktív* alapállás
 - *(Út)leíró* vonzalmak
 - *Előítéletes* közeg (a földrajz szükséges, érdekes *közismeret*, de alig használható gyakorlati és tudományos „tudás”)
- A *(fővárosi)* munkaerőpiac idáig jól fogadta a szakot

Nemes Nagy József

Hírleveles hírek

Az elmúlt számban néhány internetes geográfus hír- és körlevél megjelenéséről számoltunk be. Folytatjuk a testvérkiadványok bemutatását. A városökológiai francia nyelvű kiadványa az *Urbia* a http://www.unil.ch/ouvdd/page46591_fr.html honlapon érhető el. Kiadója a Lausanne-i Tudományegyetem Földrajzi Intézete.

December elején Bombayben szervezték a meg a kritikai földrajzosok ötödik nemzetközi konferenciáját. Ennek kapcsán megemlíthetjük az öt nyelven megjelenő *ACME (An International E-Journal for Critical geographies)* című kiadványt (<http://www.acme-journal.org/index.html>).

Az Alpok vonulatában található magashegyi területek felhasználására fókuszáló – Ausztria, Németország, Franciaország, Svájc, Olaszország, Szlovénia és Liechtenstein együttműködésén alapuló – *Alpine Space Interreg* programnak az *Alpter* nevű hírlevele a http://www.alpter.net/IMG/pdf/Newsletter_5_EN.pdf címen érhető el.

A svájci Institute for Environmental Decision (IED) idén november indult, évente háromszori megjelenésre tervezett hírlevele a <http://www.ied.ethz.ch/news/newsletter> címen olvasható.

Berényi István kitüntetése

A Magyar Tudomány Ünnepe megnyitóján, 2007. november 5-én a Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége kiemelkedő tudományos életműve elismeréseként Eötvös József-koszorúval tüntette ki Berényi Istvánt, a földrajztudomány doktorát, az MTA Földrajztudományi Kutatóintézetének nyugalmazott igazgatóját, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar nyugalmazott egyetemi tanárát, közel négy évtizedes magas színvonalú tudományos tevékenységéért, különös tekintettel a szociálgeográfia hazai meghonosítása, kiemelkedő egyetemi oktatói tevékenysége, szerteágazó tudmányszervezői munkássága és a magyar társadalomföldrajz nemzetközi elismertettsége érdekében végzett törekvéseiért.